

Bijscholing geven aan collega's

Bijscholing is belangrijk om je kennis op peil te houden en te reageren op onverwachte situaties. Maar niet iedereen kan of wil tijd vrijmaken voor een cursus of training. Door elkaar als collega's bij te scholen kun je in korte tijd je kennis uitbreiden. Twee ervaren trainers in de kraamzorg geven tips voor een leerzame intercollegiale les.

Om elkaar te scholen, is allereerst een kraamverzorgende nodig die les kan geven en er plezier in heeft. Een cursus didactische vaardigheden is geen overbodige luxe. 'Het is belangrijk om boven de stof uit te stijgen als je collega's gaat scholen. Je moet ze meer geven dan ze al weten. Door een cursus didactische vaardigheden leer je informatie beter over te brengen.

Je leert tevens hoe je oefensituaties moet aanpakken en welke valkuilen je moet vermijden', vertelt Rob Göbel. Hij is projectmanager en trainer bij Vrouw & Zorg in Amsterdam. Vrouw & Zorg verzorgt verschillende trainingen voor verloskundigen, gynaecologen, verzorgend personeel, aankomende doktoren en kraamverzorgenden. 'Wij geven cursussen en simula-

tietrainingen over onder meer de reanimatie van pasgeborenen, lactatiekunde, verlieskunde en opvang na schokkende gebeurtenissen, pijn bij pasgeborenen, seksuele intimidatie, en verloskunde en thuiskraamzorg na een keizersnede.'

Collega's prikkelen

Sommige cursussen kunnen ook

door een kraamverzorgende gegeven worden, zegt Göbel. 'Een werkgever kan intercollegiale bijscholing overwegen als een kraambureau specifieke kennis in huis heeft, maar dan moet de persoon in kwestie wel aanleg hebben om te trainen en erin geïnteresseerd zijn.

Met name eenvoudige onderwerpen zoals bijvoorbeeld lactatiekunde, eventueel in samenwerking met een lactatiekundige, zijn geschikt voor deze opleidingsvorm.' Een intercollegiale bijscholing hoeft volgens Göbel niet lang te duren en kan prima na een werkoverleg of na werktijd plaatsvinden. 'De leukste lessen duren ongeveer drie kwartier. Kijk maar naar de klinische les in het ziekenhuis. Na een teamoverleg kun je bijvoorbeeld nog een casus of praktijksituatie bespreken. Of bouw na werktijd eens een les in waar collega's per toerbeurt een onderwerp inbrengen. Door je te verdiepen in een bepaald onderwerp kun je je collega's prikkelen.'

Geschied of ongeschied

Moeilijk bespreekbare of complexe thema's zijn volgens de trainer niet geschikt voor deze vorm van bijscholing. 'Neem nu seksuele intimidatie op het werk. Iemand die daar ervaring mee heeft, praat er meestal niet graag over. Ook durven collega's vaak geen vragen te stellen of hun mening te geven. Mijn advies is om goed te kijken of een onderwerp geschikt is om intercollegiaal te behandelen. Is dat niet het geval, schakel dan een externe trainer in.' Ook Ellen Eeman, opleidingscoördinator bij De Kraamvogel merkt dat sommige onderwerpen niet

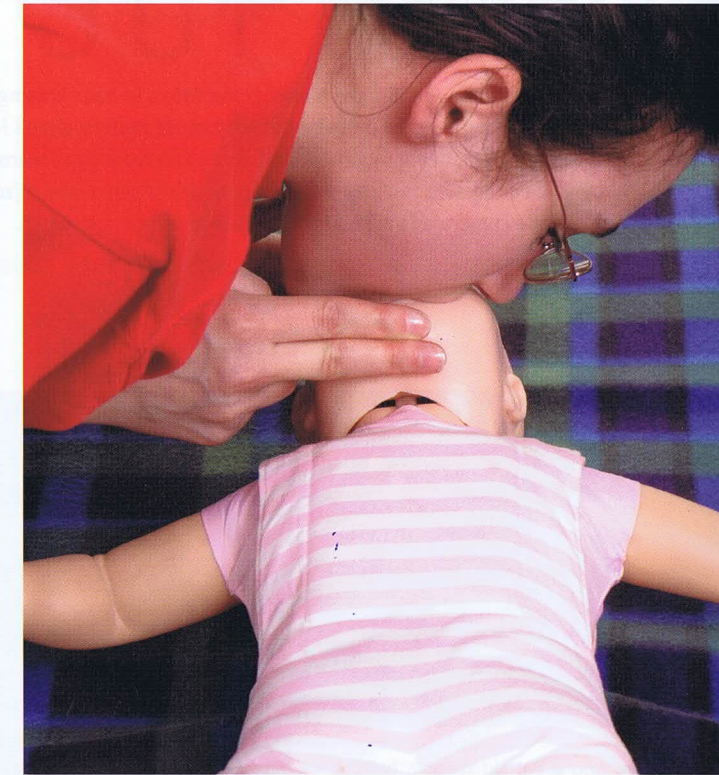
geschikt zijn voor intercollegiale trainingen. 'Een onderwerp als opvang na een doodgeboren baby is te zwaar om zonder deskundige te behandelen.' Vroegsignalering, dat sinds 1 januari dit jaar deel uit maakt van de kraamzorg, is volgens haar daarentegen wel een geschikt onderwerp.

'De train-de-trainerscholing die de Stuurgroep Implementatie Landelijk Indicatieprotocol Kraamzorg ontwikkelde, kan bijvoorbeeld opgepakt worden door teamleiders of andere personen binnen kraambureaus die daar geschikt voor zijn. Tijdens de train-de-trainerscholing worden mensen opgeleid tot trainers die kraamverzorgenden en verloskundigen leren vroegtijdige signalen van kindermishandeling te herkennen, deze signalen bespreekbaar te maken en te bepalen wat ze met die signalen gaan doen, zoals het rapporteren aan een verloskundige, huisarts of collega's.'

Reanimatie

Eeman denkt dat intercollegiale educatie vooral geschikt is voor onderwerpen die kraamverzorgenden zelf aandragen. 'Bij deze vorm van scholing is van belang wat er leeft bij de kraamverzorgenden en waar zij verder in geschoold willen worden. Maar niet alles is geschikt om zonder deskundige te behandelen. Bijvoorbeeld reanimatie van pasgeborenen en partussistentie waar complicaties bij komen, kunnen alleen door een deskundige worden gegeven.' De Kraamvogel biedt diverse bijscholingen aan om de kennis van de kraamverzorgenden up-to-date te houden, vertelt de opleidingscoördinator. 'Ons streven is jaarlijks minstens tien uur per kraamverzorgende aan bijscholing te besteden. Sommige vakonderdelen zijn verplicht, zoals borstvoe-

ding, waar jaarlijks drie uur voor staat. Veel onderwerpen komen tijdens de opleiding voor kraamverzorgende aan bod, maar dan voorname als verlengde arm van een verloskundige, bijvoorbeeld over het reanimeren van een pasgeborene. Toch moeten zij weten hoe ze moeten handelen als het gebeurt en alleen zij aanwezig zijn. Het komt gelukkig zelden voor, maar als het gebeurt heeft het een grote impact.' Ook Rob Göbel geeft de simulatietraining 'reanimatie van pasgeborenen'. 'We oefenen met poppen hoe een baby gereanimeerd moet worden. Als een kraamverzorgende een knalblauwe baby aantreft in het wiegje, moet ze meteen zelfstandig en professioneel handelen. Deze training is overigens niet geschikt om intercollegiaal te behandelen. De hulp van een deskundige trainer is hier wel op zijn plaats.'

Tips voor het geven van een leerzame intercollegiale les

1. Kies een onderwerp/situatie dat/die je interesseert.
2. Kijk goed of het onderwerp geschikt is om met collega's te behandelen.
3. Concretiseer het doel en de doelgroep.
4. Kies welke leerstof of kennis je gaat aanbieden.
5. Laat een deskundige verifiëren of de samengestelde lesstof klopt.
6. Maak een goede lesopzet met introductie, hoofdverhaal en oefeningen.
7. Bepaal hoeveel tijd je per onderdeel nodig hebt.
8. Houd de tijd per onderdeel in de gaten.
9. Bepaal in welke vorm je de lesstof giet. Bijvoorbeeld een powerpointpresentatie, een whiteboard, een flap-over of een laptop met beamer.
10. Begin de cursus met een herkenbare praktijksituatie om de aandacht te trekken.
11. Wissel de lesstof af met korte oefeningen of een rollenspel. Dit houdt de cursisten actief.
12. Geef een aantal stellingen over het onderwerp.
13. Pas beeldmateriaal toe. Alleen tekst is saai, en dus moeilijk om de aandacht mee vast te houden. Wissel het af met mooie plaatjes en relevante beelden.
14. Maak gebruik van voorwerpen. Bijvoorbeeld een nieuw type kolfapparaat.
15. Doe een cursus didactische vaardigheden of de train-de-trainerscholing.
16. Pas gesprekstechnieken toe.
17. Laat een training niet langer dan drie uur duren.
18. Zorg voor interactie tussen jou als docent en de groep.
19. Gebruik je netwerk en werk indien mogelijk samen met een opleidingsinstituut, de afdeling Verloskunde van een nabijgelegen ziekenhuis of een thuiszorgorganisatie. Deze lopen vaak tegen dezelfde problemen als kraamverzorgenden aan.

www.kraamsupportonline.nl